

PISCICULI.

PROMYTHION.

Non est spernenda urbana dicacitas, suo cum tempore effertur & loco.

Sedebat divitis ad mensam quidam eorum de numero, quos Umbras vocant, vir elegantis ingenii & sale conditus Attico. Is grandiores pisces, oculis devorans, quos

agre ferret à se positos longius. Pisciculos ori primum, mox & auribus alios post alios admovet. Mirari turba convivantium & facti causam querere curiosius. Quibus ille subjecit: Ingens me cura sollicitum tenet, quæ sint Amici fata jam pridem mei, qui lata currit Maria, Indos visurus ultimos. Querebam, si fors illi comperissent quidpiam. At juniores esse se respondent mihi, momentque Pisces grandiores, ut interrogem. Applausit omnis turba & laudavit jocum.

ORATIUNCULÆ

QUÆ PROLUSIONIS AUT GRATULATIONIS locum habent.

P R Æ F A T I O.

Recurrunt quotannis in Literario ludo Philosophicæ aut Theologicæ Exercitationes, in quibus, Propugnatoris partes qui sustinent, antequam certamen ineant cum Adversariis, proludere Oratiunculæ ad pugnam solent. Magnum aperit Orationibus ejusmodi ipsa Philosophia dicendi campum. At, quæ dicuntur in ejus laudem, tam trita sunt vulgò, tam pervulgata, ut audientibus statim fastidium patiant. Ergo cudant illi non pervulgatam sibi ideam, quæ novitate sua placeat. Representetur, verbi gratia, Philosophiæ studium sub imagine aliqua institutæ peregrinationis aut navigationis operosæ per varias mundi plagas, quæ Philosophicas Quæstiones, Philosophorum Systemata, controversias eorumdem ac discrepantes opiniones designet. Proponatur certamen illud ludicrum, quod oppugnantem inter & propugnantem committendum est, ducta similitudine ab urbium obsidionibus, & difficultates utrinque ac pericula excutiantur. Hujus rationes ac momenta, cum illius experimentis, hujus defensores ac patroni cum illius sectatoribus & asseclis. Fingat junior Philosophus nunc se deprehensum inter Academi Sylvas, aut Peripateticorum in Lycæo, modò Cassendi vel Cartesii in Scholas delapsus. Hic atque illic visa, audita narret atque excutiat, aut etiam condita salibus Atticis censura joculariter perstringat.

Est etiam aliquando non injucundum in una aliqua Philosophiæ parte vel Quæstione immorari, quæ Prolusioni toti materiæ suppeditet; maximè si novum aliquod atque insolens super ea systema propugnandum habeat, quod irritare curiositatem audientium possit. Sic occurritur delicatiorum hominum fastidiis, & subtilitatis ingenii fama comparatur.

Quòd si Primarii cujuspiam Viri sub Auspiciis, quem demereri patronum cogitet, Theses tuebitur; tum Orationem sic instituat, ut ex occasione Philosophiæ descendat ad Meccenatis sui laudes. Extollat ipsius sapientiam, ingenium, res ab eodem præclare gestas, non prætermittat grati animi significationem, si fuerit aliquo beneficio devinctus. Isthæ commemoratio plausum ab Auditoribus, à Patrono gratiam extorquet.

Qui verò sibi sumpsit hanc provinciam ut cum propugnatore primus omnium congrediatur, & cæteris ad pugnam aperiat aditum; si ratio postulet, ut de Adversario suo præfertur aliquid honoris gratia, ex ipsa quantum poterit Thesi, quam oppugnaturus est, sumant laudandi illius occasionem. Quæ enim ex ipsis rei visceribus eruuntur; hæc, ut recens nata, novitatis gratiam habent, ita attentiores reddunt animos, & placere magis solent. Laudabit autem in eo ingenium, pietatem, morum innocentiam, assiduitatem in studiis, relatas in humanioribus Literis laureas. Is, si parentes ac majores habet nobilitate, honorum insignibus, rerum gestarum gloria conspicuos, hinc erit gratulandi locus Adolescenti nobili, & præsumendi futurum, ut olim domesticorum exemplorum æmulator existat. Cavendum autem imprimis, ne luxuriet Oratio; &, ubi nihil speciatim dicendum occurrit, communibus in Locis diutius immoretur. Si qua, uti sæpe fit, propugnantem inter & oppugnantem ratio necessitudinis intercedat, poterit is non inconcinne ludere in Adversarii personam, quam ipse vel propinquus, vel affinis, vel amicus cogatur induere, imò & videri detrectare velle certamen cum eo, quem tueri omni ope contra cæteros deberet.

Quin & in ipsis Exercitationibus Theologicis locus est ejusmodi Præfationibus. Scitus & elegans puer adhiberi solet, qui concertationis aditum aperiat, & res graves ac serias præter ætatis conditionem pertractandas suscipiat. Hic quàm multa se offerunt, in quibus ludere ingeniosè & joculariter possis! si nimirum exhibeatur Adolescentulus, qui compositus viro non detrectet certamen, vel Davidis exemplo, qui Gigantem aggredi præsumpsit; vel ut alter Daniel, qui in difficili controversia se interposuit Judicem. Si præfidat unum se fore eorum Infantium aliquem, quorum linguas ita Deus erudit, ut ex ipsorum ore laudem perficiat. Si varias institutæ consuetudinis rationes requirat; puta, ut ex Puerorum moribus discant viri, quantam simplicitatem mentisque docilitatem ad ipsas res Fidei pertractandas afferre debeant: ne tam ingenii viribus doctrinæ præfidiis, quàm celesti divini Spiritus afflatu pares se fore ad resolvendas difficultates Theologicas confidant: cum rudes & imperitos Deus plerumque elegerit, ut eorum, qui sibi videbantur sapientes, prudentiam reprimeret ac contunderet, &c.

Jam adepturis Magisterii lauream, sunt qui pro commissa sibi provincia gratulentur, eosque suorum officiorum admoneant. Iis porro videndum imprimis, ut ex variis personarum circumstantiis, natalibus scilicet, indole, animi vel ingenii dotibus, educatione, rebus in studiorum palæstra strenuè præclareque gestis gratulationis materiam eruant, ut eorum, qui laudantur, propria,

non

non trita, communis pervulgataque sit. Quædam Gratulationum hujusmodi subjiciemus exempla, in quibus vice cotis fungemur, quæ, exfors ipsa secandi, ferrum reddere acutum valet.

Jam quod attinet ad eos qui in Magistratum inaugurandi, aut adepturi Doctoris lauream aliqua Præfatiuncula suffragantium benevolentiam demereri solent, hæc capita dicendi argumentum dabunt.

Primò significabit gratum in eos animum, per quos sibi federe liceat inter graves Magistratus, ingenio, probitate, rerum omnium scientia conspicuos. 2. Modestiam præ se feret fatendo se imparem tantam dignitatem sustinendo. 3. Extollet momenta illius muneris, commemorando virtutes, quæ adesse in Magistratu debent, puta perfectam Juris Legumque cognitionem, ut dirimere populorum controversias, de capite fortunisque hominum ferre sententiam possit. Assiduitatem in Foro, ne afflictæ innocentia ac deserta solitudini patrocinium desit. Æquitatem ac constantiam, quas nec inflectat gratia, nec infringat metus. 4. Fiduciam injiciet, fore, ut gravissimorum Magistratum præsentia, consuetudine, exemplis dignus & ipse tanto honoris apice aliquando videatur. 5. Magistratus qui adsunt, ipsumque adeo totius confessus Principem perstringet, & brevi Elogio profectetur.

Denique cum Moderatori Provinciæ, aut viro cuiusdam primariae dignitatis, qui ad regimen aut Ecclesiæ, aut urbis accedet; gratulandum erit; significabit Orator primùm quantam is fecerit expectationem sui virtutum suarum fama, quæ omnium aures implevit. Deinde si quid fuerit in eo singulari laude dignum, si quid gestum præclare, commendabit. Tum felicem Urbem aut Provinciam, fortunatos Populos appellabit, quibus sub tali Rectore, tam dulci sub imperio vivendum sit. Erit etiam hic locus prædicandi sapientiam Principis, qui neminem eligat ad obeunda regni munera, nisi numeris omnibus. Postremò propensissimos omnium in eum animos, devotissimas ad omne obsequii genus voluntates esse profitebitur.

PRO-

PROLUSIONES

AD CONCERTATIONEM PHILOSOPHICAM.

Quod diurnam laboriosamque navigationem expertis contingere solet, ut amicis litus, affectu feliciter nihil à ventorum furis aut procellosis pelagi fluctibus pertimescendum habeant; id utinam ego longum ac difficilem Philosophicis maris cursum emensus, & optatum tandem portum adeptus gratulari mihi possim, Auditores ornatissimi. Nam quos biennio toto non exhaulavi labores, quibus non defunctis periculis, antequam dulcem vortorum meorum, metam prospicerem!! Vidi desertas & inhospitas sedes, aut solis Chimæris habitatas domos. Immo-randum fuit ignotis Cathogiarum in regionibus; vivendum cum populis barbaris, quorum varia & insolentes formæ terrorem incutiant, & appellatio sola vel impavidas mentes percellat. Sustinendas habui Syllogismorum acies, perumpendos viriliter cataphractos Enthymematum globos, insidiosas Sophismatum cætervas prudenter declinandas.

Delatus sensum in Academi sylvas, atque altos nemorum recessus, vix cœperam capere partem quietis aliquam, veritatis unius, quam videbantur illi unice consecrari, captus amoribus, cum instituta peregrinationis necessitate quadam avulsus amœnissimis è regionibus Stoicorum in porticus delatus sum. Perculit oculos plena majestate sedentium gravitas, & austera morum disciplina, quam tradébant, rapuit me in admirationem. Verum usu comperi non ita multo post docere eosdem graviora, quam præstare ipsi aut vellent, aut possent. Quare as-

pernatus fastuosam gentis illius ostentationem incidi Peripateticorum in Lycaum.

Non displicuissent istorum hominum instituta, qui non tam improbabiler disputant, nisi actiosa præter modum ac pertinax eorumdem inambulandi cupiditas fastidium ingenerasset. Verum declinare Scyllam dum cupio, in Carybdim delapsus sum, Pythagoricam Scholam intelligo, cujus lumen vel ipsum non sustinui salutare, cum sensu novis hostibus quinquennale silentium imponi.

Rursum dare vela cogor, Zephyris aspirantibus, nova visurus maria, novas tempestates ac procellas experturus. Nam quò fragilem cymbam non rapere postmodum Carthesii vortices ac turbine: quos tumultus volantes huc & illuc Epicuri Gassendique Atomæ suscitant!! Nunc in vacuis & inanibus spatiis deprehensus nec auram levem habebam, qua pascerer; modò raptus extra mundi limites, ubi ponere vestigium liceret, non inveniebam. Quin & luculentem Lunæ globum ingressus, quam nova & inusitata hæctenus rerum portenta miratus sum!! Nunc germanas astuantis reciprocè maris causas, prodigiosas in sublunariâ corpora impressiones, profluentem perenniter ab utroque polo viam magneticam sensi, & propriis usurpavi oculis, neque expleri tuendo corda poterant. Si leo quot occurrerint debellandi hostes; quoties certandum fuerit imparibus viribus cum feroci gente hominum, quibus in contentione victa est; qui nec salvi nec incolumes esse.

esse possunt, nisi feriantur vicissim & referant.

Saltem, si quam cæteri navigatione defuncti securitatem sibi gratulantur, eandem pœne positus in litore mihi possem polliceri; si periculis tot exhaustis, nihil jam haberem cymbæ fragili metuendum. At quàm dispar ab eorum forte mea conditio est! Illi redditi patriis finibus omnem penitus aleam versantur; ego terra jam propior, nisi summa dexteritate navigium regam, tristissimum in ipso portu non declino naufragium. Illi peregrinis onusti mercibus, magnis expectantium sociorum plausibus excipiuntur; ego gloriosissimis tam ex vetere quàm è recenti Philosophia onustus spoliis vereor, ut avidam tot ingeniosorum spectatorum famem explere possim. Illis occurrit nemo qui intercludat aditum, aut litus occupare fortiter cupientibus moras opponat. Mihi antequam consistere tandem liceat, & peracti feliciter cursus palma gloriari, quam se offerunt multi, quos vel ingenii æmulatio, vel opinionum diversitas, vel periclitanda eruditionis Tyronianæ studium impellunt, ut se adversarios profiteantur, & capiti meo detrahere lauream perentent.

Tamen non detrectabo certamen, si quod est, & sapientissimi Moderatoris, qui ad clavum sedet, sagacitate atque experientia fretus contentam usque viriliter, & adversum impetus qualescumque naviculam tueri pergam, donec placida in arena conquiescat.

ALIA.

Cogitanti mihi nuper pars utra potior Philosophicis in concertationibus, oppugnantisne, an pro-

pugnantis censeri debeat; visum est operosum esse quid nimis rem decidere penitus; adeo gravia utrinque tam commoda quàm incommoda obijciabantur. Tamen ut eram totus in expendendis variis hinc atque inde momentis sensu quotidianas Philosophorum pugnas, quas illi, sive ad tuendas opiniones suas, sive ad labefactandas alienas adhibent, rudem aliquam atque umbratilem esse certaminum illorum imaginem, quæ in oppugnandis defendendisque urbibus committuntur; sic, ut, qua ratione vel obsidentes obsessos, vel obsessi obsidentes superarent, eadem prope Philosophicis in contentionibus, vel impugnantes à propugnantibus, vel ab impugnantibus propugnantes vinci viderentur.

Enimverò par utrinque institui video cum oppugnationis tum defensionis genus; labor occurrit non ab similis; idem pœne armorum casus incidit, & certantium conditio germanam penitus sortem ac fortunam experitur.

Urbem oppugnandam qui suscipit, per quot ambages ac cuniculos molitur ac dissimulat viam, donec munimentis fiat propior, & ad eadem evertenda comparatus accedat. Qui Philosophicas Theses, quas vocant, impugnandas habet, quàm multa argumentorum circuitione tentat aditum, antequam ipsa contraria opinionis fundamenta videatur convellere! Ille quatit hostium propugnacula magna vi tormentorum; hic Syllogismorum robore Adversariorum principia labefactat. Alter, occupata statione, opus dum promover, passus ex improvise ab obsessis impressionem, loco cedere cogitur, aut insidiosi pulveris cuniculo exturbatus suis ipse ruinis sepelitur. Alter dum disputantem redactum à se fuisse putat ad incitas, & victoriam sibi gratula-

tulatur, retorto quatitur Enthymemate, aut captiosæ distinctionis perstrictus acumine sentit ruere oppugnationis fabricam, & irritos fuisse conatus suos dolet.

Quid multa? perstat obsessus hostis contumaciter, & oppugnantem sperata palma sæpe frustratur: perstat in sententia sua Philosophus vel victus; & sua in distinguendo subtiliter, in negando confidentia oppugnantem fatigat & illudit.

At in tuenda Thesi Philosophica, ut in defendendis mœnibus, an difficultas minor occurrit, Auditores? Obsessa urbe qui clauditur, incertus, qua sit irrupturus hostis, copias dividit, & dum periculum arcerere cunctis è partibus cogitat, singulis tutandis locis imparatior accedit. Idem respondentis è pulpito Philosophico fatum est, qui Quæstiones plurimas, easdemque varias ac dissimiles propugnandas dum recipit, distractum plures in curas animam, eundem minùs ad singulas attentum habet. Expertes somni ac quietis dies pariter ac noctes agit moderator obsessæ urbis, ne fors incautus aut somnolentus occupetur. Quàm expectatum esse oportet Tyronem Philosophum, ne quid perperam neget, aut concedat, unde detrimentum patiat. Desunt plerumque obsessis cibaria, nec armamentaria machinis atque præsidii exhausta longioris defensionis facultatem relinquunt; hinc dedendæ urbis ineluctabilis necessitas. Neque etiam tam exhaustus est Philosophicæ suppellectilis apparatus, ut sustinendis diù tot Adversariorum impugnationibus per obsessus inveniatur. Denique non est obsessus fugæ locus, nec spes eludendi vim obsidentium, nisi opportunè auxilium subveniat, quod præsto sit laborantibus, & urbem obsidione liberet. Neque conclusus pariter gra-

ves inter argumentorum angustias habet infelix Discipulus; quò se recipiat; nisi prudens Moderator ac Præses instillet in aurem quidpiam, & impeditum feliciter expediat.

Atenim; quid promovisti, dicit aliquis, qui litem lite resolveris? vel quid crudiores militantium pugnae ad innoxias Philosophorum contentiones pertinent? Feci quoderat in me, Auditores, rem illustravi pro virili parte; quid agam deinceps consultius, quàm si controversiam omnem relinquam vobismetipsis, in hoc dimicationum genere contritis jam diù dirimendam. Utinam nostra in respondendo tenuitas vestros non inclinet animos, ut plus in propugnante difficultatis ac laboris, quàm in oppugnantem esse judicetis.

A L I A.

Hoc erat solemne apud eos, qui Gladiatorio in Ludo exercebantur; nemo ut priùs missionem impetraret, aut donaretur rudi, quàm palmarum multarum nobilis eximium cum virtutis, tum industriæ periculum fecisset. Eandem sentio Palæstræ Philosophicæ esse conditionem, Auditores, & aspiranti mihi ad Philosophi nomen & gloriam, peracto non tam infeliciter operosioris biennii curriculo, periculosa plenum opus alex tentandum incumbit, & novum ingenii partæque in hoc studio eruditionis specimen exhibendum.

At nescio quo meo contingat facto, ut crudiores olim pugnas expectus sine pallore, hic, ubi ad ludicrum certamen descenditur, timidus inveniatur præter modum, neque tam ambire videar propositæ mercedis de-

nam

Pro eo qui prius Militiam professus esset.

A L I A.

Cum Propugnator Theses suas dedisset Illustrissimo Ecclesiæ Principi Francisco De Clermont de Tonnerre, Episcopo Lingonensi ac Parisiensi.

nam formidare. An ergo verendi magis videri debeant Adversarii illi, quibuscum in hac arena gerenda res est viriliter, quàm hostes patriæ, & in perniciem nostram tam pertinaciter conjurati? an esset minùs innoxia argumentorum seges, quibus jam impetendus sum; quàm horrenti apilis agmina & mucronum acies in jugulum parata? an demum faciliior vitæ ipsius jactura, quàm Philosophici nominis detrimentum se objiceret?

Ut ut est; nihil me fateri pigeat, Auditores; nunquam tam terribilem incidisse mihi tubarum clangorem ac buccinnarum strepitum, quoties cruentæ pugnae signum ederent, quàm æris acuti sonus, qui me ad hodiernam Concertationem vocabat modò, pertimescendus visus est.

Quanquam næ incusandus ego, qui timeam, ubi nullus est timendi locus! Non hostes inter, sed inter amicos geritur bellum illud, cujus hodie præfectura nobis committitur; nec infelix potest esse hujus certaminis exitus, in quo, qui aggreditur, minùs vincere ambiat, quàm vinci. Accedit bene affecta spectantium voluntas, quorum præsentia dabit bellatori vires atque animos, & præsens ad plenam cumulatamque victoriam momentum sufficit. Exulet ergo metus omnis; ac licet in hac arce Philosophica, quam tuemur, varia occurrant loca, quæ fortitudinem pariter ac vigilantiam propugnatoris requirant, multiplices aditus pervii & ad idoneam defensionem minùs bene comparati, fallaces hostium doli fraudesque prudenter declinandæ; ratum est præstare me dignum expectatione vestra pugilem, & quam olim in defendenda patria non ignavi bellatoris, laudem consecutus sum, eandem in tuendis rebus Philosophicis famam vestro iudicio promereri.

Le Jay, Tom. I.

Aspiranti mihi ad Philosophiæ Lauream, Illustrissime Ecclesiæ Princeps, quod mihi felicius augurium contingat, quàm tuis sub auspiciis descendere contentions in arenam, & tam potentis Patroni clientela posse gloriari. Esset mihi quidem in hac ingenii eruditionisque palæstra, quod vereretur plurimum tenuitatis meæ conscius, nisi vim ac fiduciam sufficeret tui Nominis auctoritas, & singularis ille, quo me resque meas tutaris, affectus æquos ac benevolos omnium animos polliceretur.

At quas agam tibi pro tua humanitate gratias, qui tantus tantillum respexeris, & nihil ejusmodi promeritum hominem tam singulari beneficio prævenire non dubites? Quanquam vel in hoc facinore tuo habes, Illustrissime Ecclesiæ Princeps, dignam beneficio, dignam te ipso mercedem ac gloriam; & quo videri fortasse possim meruisse minùs tam dulce præsidium, eo & tibi gloriosum est magis idipsum liberaliter impertiri. Ecquid enim est quo magni viri se commendent illustrius, quàm dum amant identidem oblivisci dignitatis suæ, ut se minimis impendant affatim; & in benemerendo voluptatem ac gratiam aucupentur? Hæc tua laus tibi singularis ac propria, cujus in partem venire nemo confidat; quam nec Majoribus debeas acceptam; quam & illi, quibuscumque nobilitatis & rerum præclarè gestarum ornamentis potiore arbitrentur,

Yy tur,

tur, & tibi, si viverent, fortè invideant.

Norunt quidem omnes, Ecclesiæ Princeps Illustrissime, quot ab hinc seculis deducas generis amplitudinem, quàm insigne titulis & conspicuum honoribus nomen geras, quantam Majorum gloriam tibi gratureris: remque actam agere videar, si retexere velim longam illam tot illustrium virorum seriem, qui, quantum ipsi à Gente Claromontana decus acceperunt, tantum eidem splendoris ac famæ suo in Religionem studio, fide in Principem, in patriam charitate rependerunt.

Testis famosus ille Aynardus Claromontanus de Cathedra Petri tam benemeritus, qui sub initium duodecimi seculi Calixtum II. Pontificem Maximum per summum nefas expulsam, comparato propriis sumptibus exercitu Romanam in Sedem restituit. Cujus facti memoriam etiamnum loquuntur & toti deinceps posteritati prædicabunt Claves illæ geminæ, quas Pontificia cum Thiatra Gentilitio in scuto Claromontana Domus circumfert cum hoc Lemmate, *si omnes se negaverint, ego nunquam se negabo*. Testis Aynardus alter, qui Humberto Viennensi Delphino adhæsit tam constanter, ut nullis Aimonis Sabaudi conditionibus alienas in partes abstrahi sustinuerit. Neque ille tanti officii leve præmium est consecutus, qui sibi Nepotibusque suis longos per annos supremi in ea provincia Imperatoris nomen ac dignitatem promeruit. Testis Philbertus ille Claromontanus, qui Carolum VIII. medios inter hostium globos ad Forum novum in Isalia delapsam, audita compellantis se se Principis voce, viriliter eripuit. Testes multo plures, quos ego eo lubentius prætereo, quo minùs obscura sunt & eorum

nomina & rectè facta Viri primariis, cum Ecclesiæ, tum Militiæ honoribus tanta cum laude defuncti; quibuscum in vitam nobilissimam quæque in Gallia familiæ affinitatem sibi gratulantur.

Norunt hæc, inquam, omnes, at minùs illud vulgatum, quod dicam, nisi apud eos, qui te peculiari Superam beneficio Pastorem nacti suis id ipsum oculis quotidie usurpant. Ut pœne nullo ponas in loco quidquid laudis ac gloriæ tibi à Majoribus accessit: ut decoris illius, quo fulges ipse, Ecclesiæ Princeps ac Par Franciæ, generosus contemptor, tanquam unus è multis videri gestias, ut neglectis Aulæ, cui tam gratus & acceptus fores, illecebris, commissæ provinciæ ultro immereris; ut non proprio, sed cum iis communi hospitio gaudeas, quos Pastoralis officii adiutores elegisti; ut iisdem instituendis atque informandis ad bonam rectamque disciplinam totus incumbas; ut eruditionis palmam feras populis mirantibus, quoribus aut gregem erudis, aut doctarum concertationum arbiter, quod est obscurumcumque, illustras, quod abstrusum pandis, quod impeditum explicas; ut tempus omne, quod à pastoralis sollicitudine reliquum est, studio impendas sedulus, & in absolvendo egregio illo ac laborioso prorsus opere, quod in Concilia sacramque Traditionem incredibili eruditorum omnium gaudio & expectatione moliris, jam pridem strenuè colloques; ut invisus nulli, nemini non gratosus omnium existimatione & amoribus perfruaris!

Sed quo me studium tui, præposterum fortè, quantumvis ardens ac sincerum rapit; ut tibi unus non amicus fiam, dum hæc palam commemoro, quæ clam esse modestia

tua

tua frustra voluerit. Abstineo tamen pluribus, Ecclesiæ Princeps Illustrissime, ne Patrocinii tui, ultro quod offers, ne benevolentia tuæ, quam impensius ambio, fructu videar excidisse.

PROLUSIONES.

Ad incundum certamen Philosophicum.

Pro Thesi D. Guillelmi Briçonnet.

Invitatus à te tam humaniter, ut cæteris aperirem disputandi contra te viam, unum poteram subvereri, ne, cum illis in promptu sit, de te quid sentiant, palam & aperte citraque invidiam omnem aperire; mihi propter veterem necessitudinem, quam assentationi proximam vulgò jactitant, gestientis animi sensus efferre in medium non liceret.

Verum abundè provisum est timori nostro, dum eam fecisti estimationem tui, quæ nemini obscura sit. Norunt quippe omnes sagacitatem ingenii tui, quod intricatissimi abstrusioris Philosophiæ nodi non impediunt; norunt constantem & assiduam in Literarum studio diligentiam, quam labores nulli defatigant; norunt candorem illum suavissimæ indolis, cujus illecebris omnium devincis animos; norunt ingenuos, & ad singula cum pietatis, tum urbanitatis officia compositos mores, quibus cæteris exemplo esse meruisti; norunt, inquam, hæc omnes, & me vel tacente, prædicarent.

Perge tam secundis auspiciis, Nobilissime Adolescens, ad amplissimos honorum gradus, quos Illustrissimi Majores tui non virtute minùs, quàm

nominis sui gloria consecrarunt. His illi instructi prædiis, quæ jam in te tam feliciter adumbrata suspicimus, ad eas dignitates, quæ sunt in Foro & in Clero summæ, pervenerunt. Testis mihi Robertus Briçonnetus, quem mira vis ingenii, eruditio perfecta, summa dicendi laus, singularis rerum usus, vigilantissimi Præfulis in Ecclesia Rhemensi defunctum muneribus ad supremam Cancellarii dignitatem evexere.

Testis Guillelmus Briçonnetus, Vir maturitate judicii, integritate, prudentia, fide clarissimus, qui Archiepiscopus ac Primas Narbonensis cum jam esset, sacra Purpura postmodum decoratus, denique obnavatam Carolo VIII. difficillimis in rebus operam regni totius administrationi præfectus est.

Testis Avus tuus Franciscus Briçonnetus, cujus memoria recens adhuc in Majore Concilio, ubi Primi Præsidis tanta cum dignitate partes non ita pridem sustinebat, eum nobis exhibet Virum, qui sic mollescere nescius visus est, cum jus & æquitas postularent, ut in cæteris nemo foret illo ad omne genus obsequii paratior; secretinens gravitatis, ut eam ad consolandos miseros, quibus erat parentis loco, ultro deponeret; denique sic infimis pariter ac summis venerandus, ut esset quoque charissimus.

Tu verò, qui vestigiis tantorum Virorum, quantum ætas patitur, jam insistis, Nobilissime Adolescens, cum te olim suam Curia vindicavit, tam florebis * in Foro Juris Legumque

peritia, quàm politioris Literaturæ laude, dum esses nobiscum, floruisti. Ut neminem passus unquam es, qui non tibi laboris studio esset inferior, sic assiduitate, diligentia cæteris aliquando prælucebis: & quam in solvendis involutis quibusque Philoso-

* Dicitur
ol npro
ba it e
v tus
Pi fidis
in certia
Inq
tionu
Curia
munere
defunctus

est magna in rerum Forensi scientia laudem adeptus, & incredibili omnium desiderio ante annos exinctus.

phia ambagibus dexteritatem atque solertiam nunc exhibes, eandem tunc in dirimendis litibus implicatissimis exhibebis.

Atque ut uno verbo complectar omnia, domesticarum virtutum æmulator, sicut festivitate ingenii, urbanitate morum, pietate, comitate in omnes Matrem amantissimam, ita contentione animi, doctrina, opinione probitatis Illustrissimum Parentem referes; quem non tam generis splendor, & illius, quod gerit muneris amplitudo, quam iudiciorum scientia, labor, vigilantia, sincerum æquitatis studium, candor animi, & singularis quædam fucique omnis expers humanitas commendant. Verum sentio, dum tuis genitricque tuæ laudibus immoror, præripi à me aliam laudis materiem, quam tu tibi ipse ingeniosis responsis facturus es. Quamobrem, &c.

A L I A

*Pro Thesi D. Henrici-Francisci à Paula d'Ormesson d'Amboille.**

* Hodie Confistorianus Comes Erarii moderatissimi Præfectura de singitur.

Quid isthuc moris est, Adolescens Nobilissime, vel unde tam cupida contentionis, tam rixarum amans Philosophia, ut amicos inter conjunctissimos patiatur lites, ac dissidium velit? Tene servire huic consuetudini, & instituti Philosophici tam rigidam custodem esse ac satellitem, ut hominem tibi tam multis, ut tute nosti, nominibus devinctum ad ineundum singulare tecum certamen provocas?

Si tua illa Philosophia has mihi partes demandaret, ut in isto Viro Illustrium confessa palam aperirem, quam egregie fueris de magistris illa vitæ ac morum disciplina toto biennii curriculo meritis,

quantum Academia nostra gloriatur, quod te hospitem atque alumnum habuerit; quam grave apud omnes, dum hinc abscedis, relinquo desiderium tui; hæc si mihi, inquam, provincia traderetur, ut uliro volensque oblatum dicendi de te, quid sentiam, locum arriperem! ut facultati nostræ qualicumque gratularer, cui tam ampla præconi materies contigisset! Tunc enim relegens animo singulos, quos decurristi in hoc Lycæo, studiorum gradus, narrares, quantam olim vel in puero mirati sumus ingenii maturitatem, & supra sortem ætatis nihil indignam viro prudentiam. Prædicarem, ut annis crescentibus vidimus adolescere pariter illa virtutum semina, quæ tibi natura felix in sevit, Parentis optimæ pietas ac sapientia excoluit, liberalis educatio promovit, tuum ipsius studium ac diligentia perfecit, Retexerem plausus illos, qui tibi dati sunt, vel in Scholis, cum ingenii doctrinæque laureas acciperes, vel in Theatris, cum personam tanta cum dignitate sustineres, vel in hac Philosophorum palæstra, cum Theses, uti nunc facis, propugnares. Dicerem, ut versatus hic nobiscum es per tot annos sine cujusquam vel offensione vel querela; ut reliquis semper pietate, studio, docilitate, modestia, integritate morum præluxisti; ut puerile nihil cum saperes, nullius in te invidiam, sociorum omnium existimationem ac benevolentiam concitasti; cujus rei vel unum hoc argumentum esse possit, quod illi te communibus suffragiis Sodalitii Deipatæ Præfectum ac moderatorem elegerunt: quo in munere itate geris, ut publico dignus iudicio videare.

Hæc sunt, Adolescens nobilissime, quæ, si Philosophiæ leges paterentur, cum ea securitate extollerem, quam.

quam consensus omnium atque approbatio facerent. Aut si laudes ejusmodi etiam debitas modestus quidam & infusus tibi pudor respueret; quam ego lubens immorarer in recolendo inprimis & nunquam satis prædicando Ormessonii nomine, quod vel appellasse solum, laudasse est, adeo gratissimam statim refrenat Illustrissimi Avi tui memoriam; quem spectata toties rebus in arduis probitas, fides, æquitas suis amabilem, adversariis, si quos habuit, varendum, charum omnibus atque admirabilem effecerunt: apud quem solitudo atque innocentia certum præsidium semper habuere: qui in causa difficili æque ac lubrica afflictæ salutis opitulari maluit, quam videri quidpiam aut gratiæ, aut ambitioni, aut privatis offensionibus tribuisse: qui in exercendo Magistratu constanter & ubique magnus, eodem abdicato major visus est. Cui spectata integritatis fama plus auctoritatis ac ponderis, quam plerisque muneris dignitas atque amplitudo conferebat. Quo iudice atque arbitro, homo privatus cum esset, plures majoresque controversias componi vidimus, quam apud ipsos Judices dirimerentur: cujus vita denique tota ingens documentum extitit, virtutem esse per se ipsam laudabilem, & nullis ad veram gloriam fortunæ præsidii indigere.

Talis tantusque vir, mirum, nisi similem sibi filium procreasset. Ille vix in ipso ætatis flore nobilissimæ provinciæ præfectus & paternæ laudis studiosus æmulator, quam egregium hodie perfectissimi magistratus exhiberet specimen, quam acres tibi, Adolescens Optime, ad eandem gloriam assequendam stimulos adjiceret, nisi præmatura mors, tibi vivam paternarum virtutum imaginem, nobis segetem laudis amplif-

Le Jay, Tom. I.

simam, totæ Galliæ decus ingens atque ornamentum invidisset!

Quamquam hortatore non eges, neque festinantem per te ipsum ad majora opus est, quisquam ut extimulet. At si in novo, quod jam jam ingredieris, rerum curriculo desiderabis aliquem difficilioris viæ comitem aut ducem, habes ante oculos, Nobilissime Adolescens, proxima conjunctissimum affinitate Virum illum, quem sequi tutum est, imitari gloriosum, assequi laudis ipsius cumulus haberi possit.

Felicem te, Nobilissime Adolescens, qui tam aptus ex te ipso ad magna quæque tantum insuper à domesticis, quæ te undique circumstant, exemplis præsidium invenias. Neque enim quidquam hic adjicio de clarissimis Majoribus, quos tibi materna nobilitas suppeditat, Illustrissimam intelligo Magistrorum familiam, quæ augustissimo Galliæ Senatui tot Senatores, tot Præsides omni laude cumulos dedit: ac præsertim Ægidium illum Magistrum Senatus ejusdem Principem, virum difficillimis rei Gallicæ temporibus, tam bene de Religione, de Patria, de Rege meritum.

Sed vereor ne progressus fortè longius ego sim, quam Philosophicæ leges patiantur, neque tam pugnaturus tecum in arenam descendisse videar, quam meo erga te studio facturus satis. Quare ut consuetudini morem geram, &c.

Yy 3 ALIA

ALIA.

Pro Thesi D. Francisci-Victoris de Breteuil Tresigny *

* Hodie Rei bellicæ administratione fungitur,

Cum systemata Philosophiæ veteris ac nova Proponeret, Defenderet, Conciliaret.

Novum prorsus, insolens & operosum quiddam aggredieris, Nobilissime & ingeniosissime Adolefcens, qui tam multas, tam difcrepantes inter se, tam ex adverso positas Philosophiæ cum veteris, tum novæ Opiniones non proponere modò, vel tueri, quod paucorum est, sed etiam conciliare, quod vix quisquam ausus est antete, proficaris.

* Corpus primi symboli quod præferebat Thesi signatum hoc Lemmate.

Quo iussis, ibi.

* Corpus secundi symboli cum his vocibus.

Nec tanta pericula verrent.

* Corpus tertii symboli his superadjecis vocibus.

Tela omnia constra.

* Corpus quarti symboli hæc verba præferuntur.

Tu scilicet generosam imitatus audaciam, quam paternæ nobilitatis symbolum * Accipiter præfert, ibi per tot Philosophiæ anfractus & ambages, quocumque adversariorum æmulatio aut etiam malignitas iussit?

Tu non minùs constans eris ac securus, quam solet esse medias inter procellas, materni generis specimen, Aquila, * neque te ulla in isto, quod ingrederis bellandi genere inustato, pericula territabunt?

Tu Clypei * illius instar, quem armis hostilibus impervium fuisse facti Codices testantur, stabis contra omnium oppugnantium tela invictus & illæsus?

Quin & hoc etiam polliceris, quod sol * exoriens rerum universitati præstat, id te vel in primo Adolescentiæ flore Orbi Philosophico commodaturum, nihil ut sit tam abstrusum, quod non eruas; tam obscurum quod non illustres, tam reconditum quod non pandas?

Mirum illud profectò, & singula-

ri plenum confidentia illis fortè videbitur, qui vim ingenii tui, perspicaciam, & partam assiduo longioris curriculum labore eruditionem non noverint. Nobis verò, qui rerum à te in hoc Lycæo feliciter gestarum seriem, qui palmarum tuarum gratissimam memoriam usurpamus, non est, nisi quòd tibi plurimùm gratulemur.

Tamen ubi tam felix occurrit tibi gratulandi seges, quid dicam de te, Nobilissime Adolefcens, qui unas mihi tecum dimicandi partes reliqueris. An non ergo durum hoc factis mihi videri debuit, quod Illustrissimus parens tuus, * vir omni commendatione major propensissimum meum erga se, totamque clarissimam familiam tuam studium represserit; quòd severam imposuerit mihi legem; ne prædicarem de se vel splendorem eximium antiquæ domus cum singulari modestia conjunctum, vel præstantissimæ mentis sublimitatem admirabili moderatione temperatam, vel gesta ab ipso sanctè atque incorruptè munera collaudarem. Quòd nihil dicere me voluerit de nobilissimis Fratribus, quorum alterum * hic intueor positioris ingenii virum, tantoque digniorem ea provincia, qua defungitur, quanto elegantiorum bonarum Artium amœnitatem cum aulica urbanitate consociat. Alterum * etiam præsentem videremus, nisi illum iussa Principis, & ingenitæ laudis æmulatio bellorum in periculis remorarentur.

* D. De Breteuil Consultor rianus Comes.

* Baro de Breteuil Legatis apud Regem admittendis Præfectus.

* Commendator de Breteuil Centurio Prætorianæ cohortis & manipularis ductor.

* Domini De Courtebourne Collegii Societatis Jesu Aquilini Duaci fundatore.

* Marchio de Courtebourne Caltroræ

Quanta enim verò cresceret hinc mihi orationis seges ac copia, si quid delibare liceret ex iis omnibus, si vel materni generis gloriam, grato, uti decet, animo * prosequi; & tam in ipso totius familiæ capite superstitem * venerari, quàm in illustrissima Parente tua, quæ sexus sui doctes omnes ac virtutes cum habeat, nul-

Præfectus & gubernator Hefdienensis.

nullis ejusdem vitiis, aut etiam navis urgetur. Quæ ingenium, prudentiam, sagacitatem, constantiam, dignam natalibus magnanimitatem, & cætera, quæ præstantes viros commendare solent, in se complexa, unum hoc suis in rebus numerandum putat, si pietatem colere, rem domesticam administrare sapienter, plenam summa expectatione sobolem feliciter instituere potuerit.

An non, inquam, iterum atque iterum peto, Nobilissime Adolefcens, durum hoc satis mihi sit, quòd pro debita paterno imperio reverentia isthæc prætermittere silentio cogor, nisi tu me in eas conjiceres angustias, unde nihil tibi pariter liceat gratulari.

Quanquam vel cum dolore tuo non temperabo mihimet, quin adversarii atque oppugnantis partes tantisper oblitus palam eloquar de te, quod sentiunt omnes, quod loquuntur, quod, vel me tacente, commendarent. Quam enim non excitati apud unumquemque admirationem rerum tuarum toto illo studiorum curriculo, quod in oculis nostris tam gloriose peregisti? Suspeximus in te adhuc puero prima fortunata illius indolis initia, quæ tibi moderatorum pariter ac sociorum animos conciliavit: adolevit illa tecum, & quæ naturæ munus primo videri potuerat, mox longo studio & assiduo labore perfecta maturæ rationis partus debuit reputari. Quantum hinc hausisti præsidium ad ingenuum morum candorem, quo præfulges, ad comitatis urbana gratiam, in qua superiorem habes neminem; ad ipsam pietatem, cujus studiosissimus semper extitisti?

Jam ubi aut ingenio, aut eruditione, aut actionis ipsius lepore certandum fuit, quantos, quàm frequentes, quàm plenos cumulatofque

plausus, in scholis, in exhedris, in scenis promeruisti!

Nihil ego vereor, Nobilissime Adolefcens, ne quid ad assentationem compositum, nimio tui tuorumque studio, dixisse arguar. Locupletem habeo testem domum hanc totam, quam clarissimi nominis gloria cohonestasti, virtutum exemplis decorasti, & incredibili quodam tui desiderio jam jam afficies.

Perge hoc animo, Nobilissime Adolefcens, perge sic præferre facem junioribus fratribus, qui atate quate contingunt propius, eo laudabilius tuis vestigiis insistant. Sed non video præripi tibi à me nobilissimi triumpho materiem, dum modestiæ tuæ vim facio. Quare, &c.

ALIA.

Pro Thesi D. Alexandri-Joannis-Baptista Lambert de Torigny.*

* Hodie in secunda Libellorū Supplicum Curia præfider.

Quid me cupidum pacis & rixarum osorem, si quis est, Philosophicum in stadium perenniibus discordiis ac contentionibus obnoxium pertrahis, Nobilis & ingeniose Adolefcens. Saltem si tua causa mihi veniendum foret in arenam; si quo contra adversariorum tuorum tela clypeo, aut etiam ense ad lacesendum indigeres, paratum me ultro, nec quamcumque fortis aleam pro te subire detrectantem invenires.

At illum provocari à te in singulare certamen, qui nihil tam doleret, quàm tibi nocuisse, hunc eligi hostem ex omnibus, qui tibi ante omnes amicus videri velit: est ne hoc amabo humanitatis illius, aut etiam indolis bonæ ac candidæ, quam in te nemo non suspicit, nemo non amat?